

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

СЕКТОР ЗА КОНТРОЛУ ПОСЛОВАЊА БАНАКА

БАНКАРСКИ СЕКТОР У СРБИЈИ

Извештај за III тромесечје 2015. године

децембар 2015. године

Садржај:

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О БАНКАРСКОМ СЕКТОРУ СРБИЈЕ.....	3
1.1. Одабрани параметри банкарског сектора Србије	3
1.2. Концентрација и конкуренција.....	4
2. ПРОФИТАБИЛНОСТ	6
2.1. Показатељи профитабилности.....	6
2.2. Структура резултата	8
2.3. Оперативни добитак	10
2.4. Оперативни расходи	11
3. АКТИВА БАНКАРСКОГ СЕКТОРА	12
3.1. Ниво и структура	12
3.2. Класификована актива.....	13
3.3. Кредити	15
3.3.1. Проблематични кредити.....	16
4. ПАСИВА БАНКАРСКОГ СЕКТОРА	23
4.1. Структура извора средстава.....	23
4.2. Депозити	24
4.3. Укупно кредитно задужење банака.....	26
4.4. Обавезе према иностранству	27
4.5. Субординиране обавезе	27
5. ВАНБИЛАНСНЕ СТАВКЕ.....	29
6. ЛИКВИДНОСТ БАНАКА.....	31
7. АДЕКВАТНОСТ КАПИТАЛА.....	32
8. ДЕВИЗНИ РИЗИК	35
9. РЕГУЛАТОРНЕ АКТИВНОСТИ НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ.....	35

1. ОСНОВНИ ПОДАЦИ О БАНКАРСКОМ СЕКТОРУ СРБИЈЕ

1.1. Одабрани параметри банкарског сектора Србије¹

Банкарски сектор Србије је на крају септембра 2015. године чинило 30 банака са организационом мрежом од 1.742 пословне јединице (21 мање у односу на крај претходног тромесечја) у којима је било запослено 24.387 лица (204 мање у односу на крај претходног тромесечја).

Табела 1.1. Преглед одабраних параметара банкарског сектора Србије									
	Број банака	Актива		Капитал		Мрежа		Запослени	
		млрд RSD	Учешће %	млрд RSD	Учешће %	Број посл. јединица*	Учешће %	број	Учешће %
Банке у власништву домаћих лица	7	724	24.1%	151	23.5%	482	27.7%	5,769	23.7%
Државне	5	534	17.8%	91	14.1%	420	24.1%	5,015	20.6%
Приватне	2	190	6.3%	60	9.4%	62	3.6%	754	3.1%
Банке у власништву страних лица	23	2,284	75.9%	492	76.5%	1,260	72.3%	18,618	76.3%
Италија	2	788	26.2%	178	27.6%	250	14.4%	4,149	17.0%
Аустрија	3	447	14.8%	103	16.0%	214	12.3%	3,406	14.0%
Грчка	4	393	13.1%	92	14.3%	290	16.6%	4,566	18.7%
Француска	3	304	10.1%	48	7.5%	215	12.3%	2,588	10.6%
Остали	11	352	11.7%	71	11.1%	291	16.7%	3,909	16.0%
Укупно банкарски сектор	30	3,008	100.0%	643	100%	1,742	100%	24,387	100%

* Пословне јединице обухватају све облике делова пословне мреже: централе, филијале, експозитуре, шалтери и друге пословне јединице.

Извор: Народна банка Србије

Последњих неколико година у банкарском сектору Србије је присутан тренд смањења укупног броја запослених. Током трећег тромесечја 2015. године 12 банака је повећало број запослених за укупно 77 лица, 17 банака је смањило број запослених за укупно 281 лице, док је једна банка пословала са непромењеним бројем запослених у односу на крај претходног тромесечја. Девет банака је смањило пословну мрежу, и то за укупно 25 организационих јединица, а проширења пословне мреже је било код свега четири банке и то за по један организациони део.

Укупна нето билансна актива банкарског сектора Србије је на крају септембра 2015. године износила 3,007.6 млрд дин. (повећање за 0,8% у односу

¹ Сви подаци у Извештају дати су на основу извештаја које су банке дужне да достављају Народној банци Србије, а које нису ревидирали екстерни ревизори, нити је њихова исправност била предмет непосредне контроле Народне банке Србије.

на крај претходног тромесечја), а укупан билансни капитал 643,3 млрд дин. (повећање за 1,6% у односу на крај претходног тромесечја).

Банке у већинском власништву Републике Србије су у односу на претходно тромесечје незнатно повећале тржишни удео (са 17,6% на 17,8% уз раст билансне суме од 1,7%), док је учешће банака у већинском власништву страних лица незнатно смањено (са 76,0% на 75,9% уз раст билансне суме од 0,6%).

Доминантно учешће у банкарском сектору Србије и даље имају банке пореклом из Италије, Аустрије и Грчке (девет банака) са укупним учешћем од 54,1% - незнатно смањење учешћа за 0,1 п.п. у односу на крај претходног тромесечја.

1.2. Концентрација и конкуренција

Банкарско тржиште Србије и даље одликује задовољавајући степен конкуренције и ниска концентрација активности. Вредности Херфиндал-Хиршмановог² индекса указују на одсуство концентрације у свим посматраним категоријама (видети Табелу 1.2.1.), при чему су највише вредности забележене код депозита (превасходно депозита становништва) и прихода од накнада.

Десет највећих банака у Србији према критеријуму нето билансне активе учествује са 76,7% у укупној нето билансној суми, са 75,6% у укупним кредитима и са 78,5% у укупним депозитима банкарског сектора.

Табела 1.2.1. Показатељи концентрације и конкуренције

	Првих 5 банака	Првих 10 банака	ННІ*
	учешће (%)		
Актива	54.3	76.7	800
Кредити (укупни)	53.5	75.6	768
Кредити становништву	49.2	75.8	721
Кредити привредним друштвима	54.2	77.6	787
Депозити (укупни)	53.9	78.5	830
Депозити становништва	56.7	81.0	941
Приходи (укупни)	50.7	76.2	733
Приходи од камата	51.2	74.8	735
Приходи од накнада	56.5	80.2	854

*Херфиндал-Хиршман индекс концентрације.

Извор: Народна банка Србије

² Херфиндал–Хиршманов индекс концентрације се израчунава као сума квадрираних учешћа појединачних банака у укупној категорији која се посматра (актива, кредити, депозити итд.). Вредност показатеља до 1.000 указује на одсуство концентрације у сектору, вредност између 1.000 и 1.800 на постојање умерене концентрације, а вредност изнад 1.800 на постојање изражене концентрације.

Ранг листа десет највећих банака према висини билансне суме је на крају септембра 2015. године непромењена у односу на крај претходног тромесечја. Највећа банка у Србији према овом критеријуму је и даље „Banca Intesa а.д. Београд“ мада је, у односу на крај претходног тромесечја, тржишно учешће ове банке смањено са 16,2% на 16,0%.

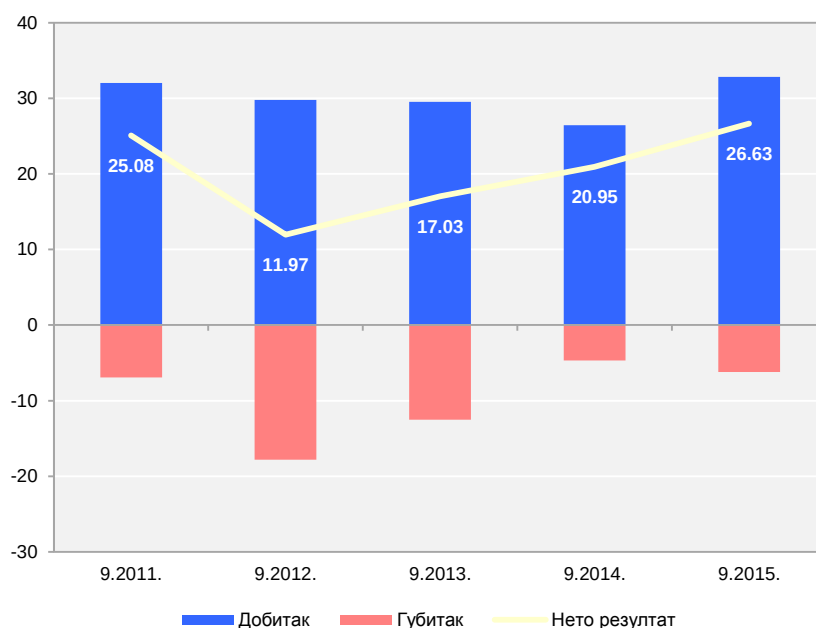
Табела 1.2.2. Ранг листа десет највећих банака према критеријуму билансне aktive											
	30.09.2014.			30.06.2015.			30.09.2015.			Δ Г	Δ Т
	Млрд. РСД	%	Ранг	Млрд. РСД	%	Ранг	Млрд. РСД	%	Ранг		
Banca Intesa A.D. - Beograd	478	16.2%	1	484	16.2%	1	480	16.0%	1	—	—
Komercijalna banka A.D. - Beograd	380	12.9%	2	390	13.1%	2	394	13.1%	2	—	—
Unicredit Bank Srbija A.D. - Beograd	266	9.0%	3	291	9.8%	3	308	10.2%	3	—	—
Raiffeisen Banka A.D. - Beograd	230	7.8%	4	231	7.7%	4	232	7.7%	4	—	—
Societe Generale banka Srbija A.D. - Beograd	230	7.8%	5	216	7.2%	5	219	7.3%	5	—	—
Agroindustrijska komercijalna banka "AIK banka" A.D. - Beograd	162	5.5%	6	177	5.9%	6	178	5.9%	6	—	—
Eurobank A.D. - Beograd	155	5.2%	7	140	4.7%	7	136	4.5%	7	—	—
Vojvodanska banka A.D. - Novi Sad	124	4.2%	8	119	4.0%	8	127	4.2%	8	—	—
Banka Poštanska štedionica A.D. - Beograd	111	3.8%	10	117	3.9%	9	123	4.1%	9	↑	—
Sberbanka Srbija A.D. - Beograd	103	3.5%	11	114	3.8%	10	110	3.7%	10	↑	—
Извор: Народна банка Србије											

2. ПРОФИТАБИЛНОСТ

2.1. Показатељи профитабилности

Профитабилност банкарског сектора у Србији је у трећем тромесечју 2015. године знатно побољшана и забележен је највећи деветомесечни нето резултат пре пореза још од 2008. године. Наиме, нето резултат пре пореза банкарског сектора остварен у првих девет месеци 2015. године износи 26,63 млрд дин. што представља раст од 27% у односу на исти период претходне године.

Графикон 2.1.1. **Резултат пре опорезивања**
(у млрд РСД)

Извор: Народна банка Србије.

Са позитивним резултатом је пословало 19 банака са укупним износом добитка од 32,81 млрд дин., док је 11 банака пословало са губитком од укупно 6,19 млрд дин. Као и током претходних периода, позиције добитка и губитка банкарског сектора су изузетно концентрисане. На крају септембра 2015. године, пет банака са највећим нето губитком учествовало је са 89,3% у укупним губицима сектора, док је пет банака са највећим нето добитком остварило 76,2% укупног добитка банкарског сектора Србије.

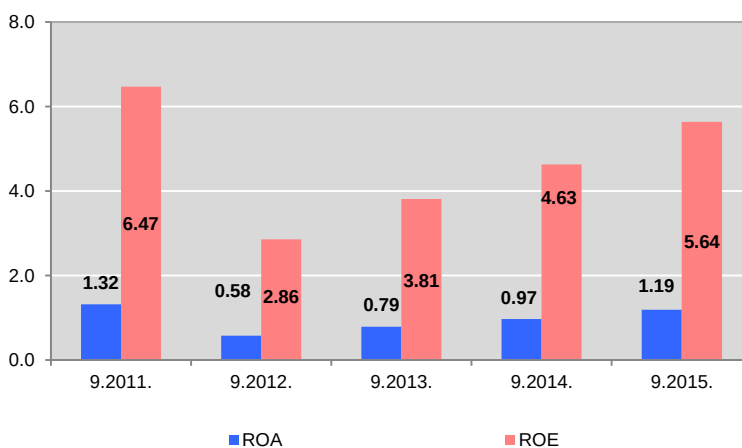
Табела 2.1. Преглед банака са највећим добитком и губитком

(у милионима динара)	30.09.2015.
Банке са највећим нето добитком	
Unicredit Bank Srbija A.D.- Beograd	7,779
Banca Intesa A.D.- Beograd	6,201
Raiffeisen Banka A.D.- Beograd	4,633
Agroindustrijska komercijalna banka "AIK banka" A.D.- Beograd	3,994
Eurobank A.D.- Beograd	2,396
Банке са највећим нето губитком	
Piraeus Bank A.D.- Beograd	-2,724
JUBMES banka A.D. - Beograd	-954
Telenor banka A.D. - Beograd	-879
Hypo Alpe-Adria-Bank A.D.- Beograd	-539
mts banka akcionarsko društvo, Beograd	-429
Извор: Народна банка Србије	

Виша стопа раста нето резултата банкарског сектора у односу на раст активе и капитала резултирала је побољшаним показатељима профитабилности ROA³ и ROE⁴ од 1,19% и 5,64%, у поређењу са 0,97% и 4,63% (респективно) у истом периоду претходне године.

Графикон 2.1.2. Показатељи профитабилности банкарског сектора

(у %)

Извор: Народна банка Србије.

Посматрано по реер⁵ групама, банке које припадају групи највећих банака у банкарском сектору Србије, као и банке које чине групу банака средње величине оствариле су нето добитак (посматрано на групној основи) за првих девет месеци

³ Return on assets – Принос на просечну активу

⁴ Return on equity – Принос на просечан капитал

⁵ Скупови банака груписани по величини билансне активе (peer 1 – преко 5% учешћа у укупној билансној активи, peer 2 – од 1 до 5% учешћа у укупној билансној активи, peer 3 – испод 1% учешћа у укупној билансној активи)

2015. године, док су банке које чине групу малих банака у истом периоду пословале са губитком.

2.2. Структура резултата

На промену нето резултата банкарског сектора оствареног у првих девет месеци 2015. године у поређењу са истим периодом претходне године најзначајнији позитиван утицај је имао раст нето добитка по основу камата, раст нето добитка по основу хартија од вредности, као и смањење нето кредитних губитака, док су највећи негативан утицај имали раст оперативних расхода и смањење позитивних ефеката промене курса динара.

Нето добитак по основу камата остварен за првих девет месеци 2015. године износи 97,7 млрд дин. и већи је за 8,1% у односу на исти период 2014. године, захваљујући томе што су расходи по основу камата смањени чак за 26,4%, док су каматни приходи мањи за 3,3% у односу на исти период претходне године.

Нето добитак по основу хартија од вредности је већи за 2,8 млрд дин. преваходно по основу методолошких усклађивања са новим контним оквиром и обрасцима финансијских извештаја за банке почев од децембра 2014. године, односно укључивања прихода од промене фер вредности хартија у ову позицију.

Нето кредитни губици банкарског сектора у првих девет месеци 2015. године износе 28,6 млрд дин. и мањи су за 2,9% у односу на исти период 2014. године, захваљујући томе што су нето расходи по основу директног отписа ненаплативих потраживања за 71,8% нижи у односу на исти период претходне године (са 1,6 млрд дин. пали на 454,7 млн дин.), као и томе што су приходи од укидања резервисања за кредитно-ризичне ванбилансне позиције премашили расходе по истом основу (од нето расхода у износу од 59,2 млн дин. дошло се до нето прихода од 255,6 млн дин.). Нето расходи по основу индиректних отписа билансних позиција су за 2,7% већи него у истом периоду 2014. године (са 27,7 млрд. дин. повећани на 28,4 млрд дин.). Део смањења нето кредитних губитака (126,6 млн дин.) је последица методолошких усклађивања са новим контним оквиром и обрасцима финансијских извештаја за банке почев од децембра 2014. године.

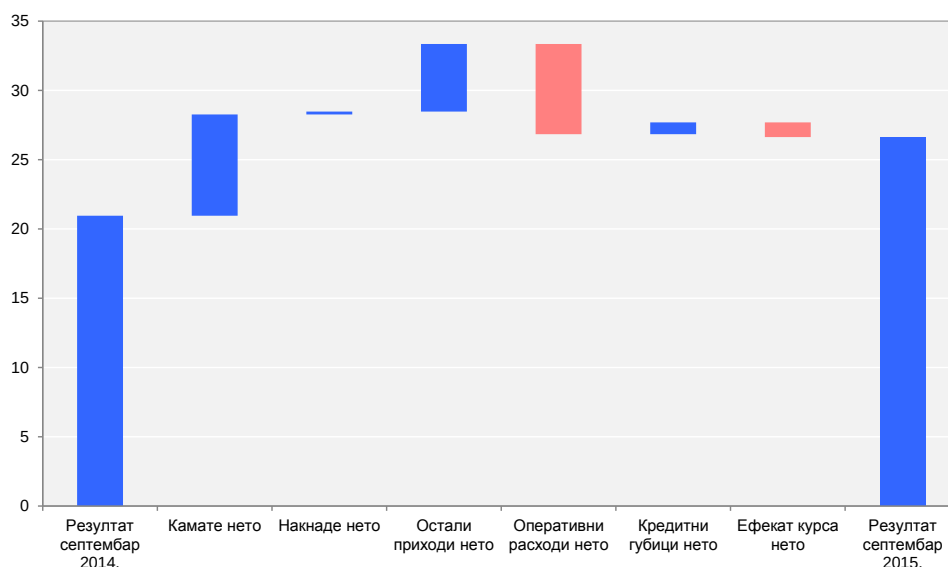
Укупни оперативни расходи банкарског сектора износе 81,9 млрд дин. и повећани су за 8,6% у односу на исти период претходне године, што је у највећој мери последица повећања ставке „Остали расходи“⁶ услед књижења расхода по основу примене тачке 2. Одлуке о мерама за очување финансијске стабилности система у вези са кредитима индексираним у страној валути („Службени Гласник РС“ бр. 21/2015 и 51/2015), као и методолошких усклађивања са новим контним

⁶ Књиговодствено се евидентирају на рачуну 668, у складу с Одлуком о Контном оквиру и садржини рачуна у Контном оквиру за банке („Службени Гласник РС“ бр. 71/2014 и 135/2014).

оквиром и обрасцима финансијских извештаја за банке почев од децембра 2014. године.

Нето ефекат промене курса динара на резултат банкарског сектора Србије остварен у првих девет месеци 2015. године је био позитиван (с обзиром да је по том основу остварен нето приход у износу од 6,6 млрд дин.), међутим нето приход по овом основу је мањи за 13,7% у односу на исти период 2014. године. Курсне разлике које се односе на девизна потраживања и обавезе имале су за последицу нето приходе банкарског сектора у износу од 6,12 млрд дин. (у истом периоду 2014. године по овом основу је забележен нето расход од 31,5 млрд дин.), док је по основу курсних разлика које се односе на потраживања и обавезе са уговореном девизном клаузулом остварен нето приход у износу од свега 499,1 млн дин. (у истом периоду 2014. године по овом основу је забележен нето приход од чак 39,2 млрд дин.).

Графикон 2.2. Структура резултата
(у млрд РСД)

Извор: Народна банка Србије.

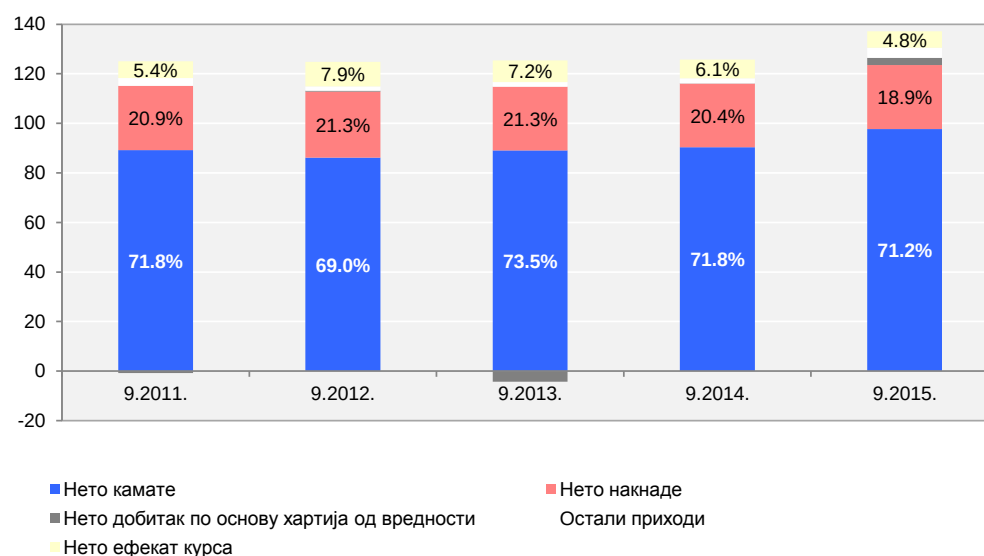
Табела 2.2. Промене кључних елемената профитабилности банака

(у млн дин.)	Резултат	Камате нето	Накнаде нето	Кредитни губици	Ефекат курса
30.09.2015.	26,629	97,673	25,887	28,642	6,620
30.09.2014.	20,951	90,359	25,681	29,491	7,671
Промена:	27%	8%	1%	-3%	-14%
	↑	↑	↑	↓	↓
Извор: Народна банка Србије					

2.3. Оперативни добитак

Укупан оперативни добитак банкарског сектора остварен у првих девет месеци 2015. године је износио 137,1 млрд дин. и већи је за 9% у односу на исти период 2014. године. Најзначајнији позитиван допринос повећању оперативног добитка дале су категорије нето прихода од камата и нето добитка по основу хартија од вредности (ово последње услед методолошких усклађивања са новим контним оквиром и обрасцима финансијских извештаја за банке почев од децембра 2014. године). Најзначајнији негативни утицај на висину оперативног губитка имале су курсне разлике и ефекти уговорене валутне клаузуле.

Графикон 2.3. Структура оперативног добитка
(у млрд РСД)

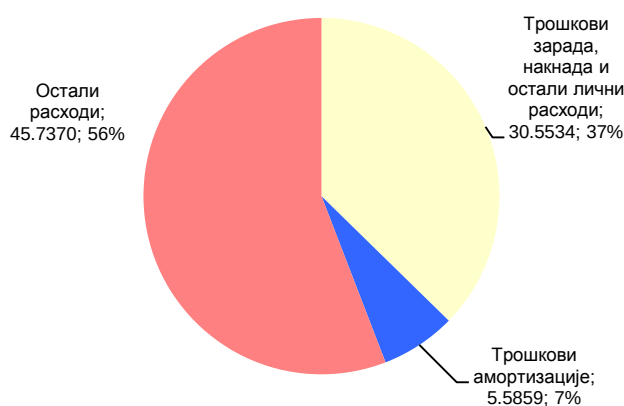

Извор: Народна банка Србије.

2.4. Оперативни расходи

Оперативни расходи банкарског сектора Србије за првих девет месеци 2015. године износе 81,9 млрд дин. и повећани су за 8,6% у односу на исти период претходне године. Расту оперативних расхода највише је допринело повећање категорије „Остали расходи“ (која је чинила 55,9% оперативних расхода на крају септембра 2015. године) за 16% у односу на исти период 2014. године. Повећање ове ставке је највећим делом последица књижења расхода по основу примене Одлуке о мерама за очување финансијске стабилности система у вези са кредитима индексираним у иностраној валути, као и методолошких усклађивања са новим контним оквиром и обрасцима финансијских извештаја за банке почев од децембра 2014. године. Трошкови који се односе на зараде, накнаде зарада и остале расходе у вези са запосленима (чине 37,3% укупних оперативних расхода) повећани су за 1,2%, а трошкови амортизације (6,8% оперативних расхода) су смањени за 4,8%.

Графикон 2.4. Структура оперативних расхода
(30. септембра 2015.)

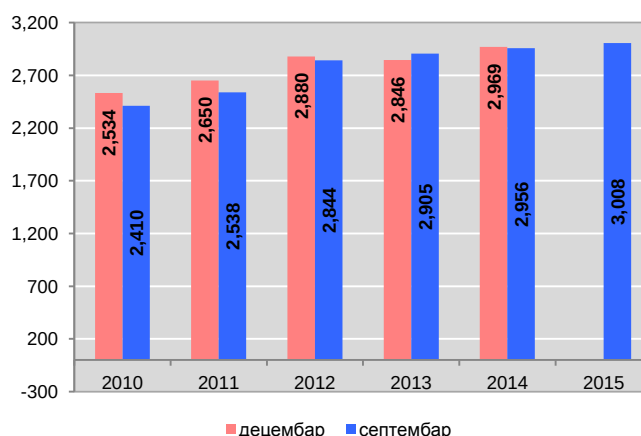
Извор: Народна банка Србије.

3. АКТИВА БАНКАРСКОГ СЕКТОРА

3.1. Ниво и структура

Укупна нето билансна актива банкарског сектора Србије је на крају септембра 2015. године износила 3.007,6 млрд динара, што представља повећање од 22,9 млрд динара, односно 0,8% у односу на крај претходног тромесечја.

Графикон 3.1.1. Укупна актива банкарског сектора
(у млрд РСД)

Извор: Народна банка Србије.

Категорија кредита и потраживања има доминантан удео у активи банкарског сектора Србије са 62,4%. Поред ове категорије, значајно је учешће готовине и средстава код централне банке (16,2%) и финансијских средстава (17,4%).

Структура aktive банкарског сектора по основним позицијама је на крају септембра 2015. године промењена у односу на крај претходног тромесечја, с обзиром да су банке део слободних најликвиднијих средстава преусмериле у репо пласмане НБС и државне хартије од вредности. Последишно, највеће повећање је забележено на позицијама „Кредити и потраживања од банака и других финансијских организација“ (повећање за 19,7 млрд динара, односно за 8,9%, највише по основу репо пласмана НБС чији је ниво повећан за 39,0 млрд динара) и „Финансијска средства расположива за продају“ (повећање за 18,9 млрд динара, односно за 5%, највише по основу повећања државних хартија од вредности за 16,4 млрд динара), а највеће смањење на позицији „Готовина и средства код Централне банке“ (смањење за 38,0 млрд динара, односно за 7,2%, највише по основу смањења износа вишкова ликвидних средстава депонованих код НБС за 26,1 млрд динара, као и смањења нивоа издвојене девизне обавезне резерве код НБС за 9,5 млрд динара).

Графикон 3.1.2. Структура aktive банкарског сектора
(30. сеп 2015.)

Извор: Народна банка Србије.

Табела 3.1. Промена кључних позиција aktive банкарског сектора

(у милионима динара)	износ 30.09.2015.	промена у односу на 31.12.2014.	
		номинална	релативна
Готовина и средства код централне банке	488,187	2,639	0.5%
Кредити и потраживања	1,875,476	-26,680	-1.4%
Од банака и ДФО	240,672	-3,821	-1.6%
Од комитената	1,634,804	-22,858	-1.4%
Финансијска средства	508,809	53,270	11.7%
По фер вредности кроз биланс успеха намењена трговању	13,704	3,322	32.0%
Која се иницијално признају по фер вредности кроз биланс успеха	3,339	1,622	94.5%
Расположива за продају	398,999	31,790	8.7%
Која се држе до доспећа	92,766	16,536	21.7%
Некретнине, постројења и опрема	49,799	-1,665	-3.2%
Инвестиционе некретнине	16,335	968	6.3%
Остало	68,960	10,133	17.2%
Укупна билансна сума банкарског сектора	3,007,566	38,665	1.3%

Извор: Народна банка Србије

3.2. Класификована актива

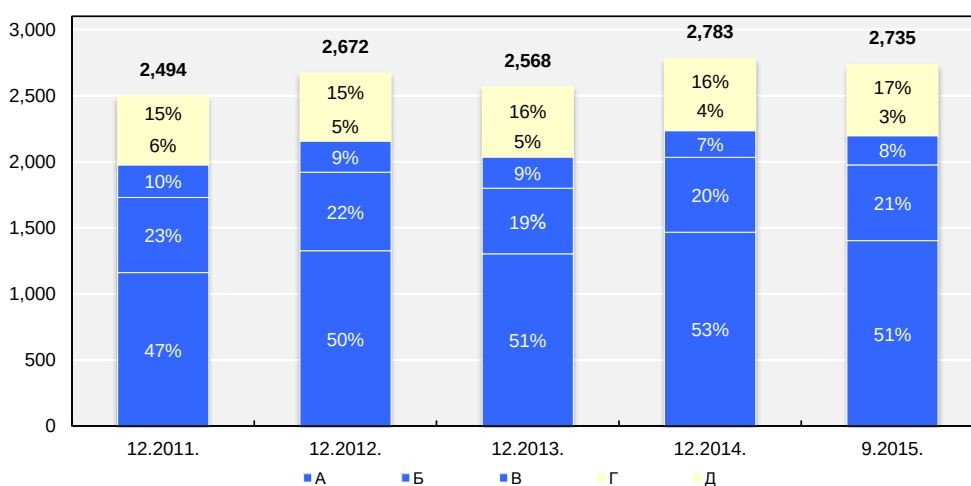
Укупна класификована актива (билансна и ванбилансна) на крају трећег тромесечја 2015. године износи 2.735,5 млрд дин. и већа је за 11,4 млрд дин. (0,4%) у односу на крај претходног тромесечја. Билансна актива која се класификује (која је и основица за обрачун регулаторних резервисања за биланс)

је мања за 7,9 млрд дин. (0,4%) и износи 2.125,8 млрд дин., док су класификоване ванбилансне ставке веће за 19,4 млрд дин. (3,3%) и износе 609,7 млрд дин.

Све категорије билансне активе бележе смањење у односу на претходно тромесечје, осим категорије Б која је повећана за 17,9 млрд дин (5,0%). Билансна актива класификована у категорије Г и Д (тзв. „лоша актива“) мања је за 10,6 млрд дин. (2,1%). Категорија В је мања за 5,8 млрд дин. (3,4%).

С друге стране, све категорије ванбилансних ставки бележе повећање осим категорије Д која је мања за 3,0 млрд дин (17,1%). Највећи пораст је, као и код билансних ставки, у категорији Б и то за 8,6 млрд дин. (4,5%). Основица за обрачун регулаторних резервисања за ванбиланс је, након примене дозвољених одбитних ставки, повећана за 8,3 млрд дин. (3,6%) и износи 241,0 млрд дин.

Графикон 3.2.
Укупна класификована актива
(у млрд РСД)

Извор: Народна банка Србије.

Као резултат смањења нивоа „лоше“ активе за коју се обрачунавају виши проценти регулаторних резервисања, обрачуната регулаторна резервисања за биланс су смањена за 7,3 млрд дин. (1,5%) и износе 489,0 млрд дин., док су обрачуната регулаторна резервисања за ванбиланс смањена за 0,3 млрд дин. (2%) и износе 16,0 млрд дин.

Рачуноводствене исправке вредности класификоване билансне активе износе 280,3 млрд дин. и мање су за 2,5 млрд дин. (0,9%). Резервисања за класификоване ванбилансне ставке износе 5,7 млрд дин. и мања су за 206,1 милиона дин. (3,5%).

Као последица, укупна потребна резерва за процењене губитке по основу кредитног ризика (која се за сваког дужника утврђује као позитивна разлика регулаторних резервисања, с једне стране и збира рачуноводствених исправки и резервисања, с друге) је смањена за 6,7 млрд дин. односно за 2,8% у односу на

крај претходног тромесечја и на крају септембра 2015. године износи 233,7 млрд дин.

3.3. Кредити

Ниво укупних нето кредита⁷ банкарског сектора Србије је на крају трећег тромесечја 2015. године номинално повећан за 16,1 млрд дин. (1%) у односу на крај претходног тромесечја и на крају септембра износи 1.633,9 млрд дин. Повећање је најизраженије у сектору привредних друштава (23,9 млрд дин. више у односу на крај претходног тромесечја), док је највеће смањење забележено у сектору јавних предузећа (смањење од 11,2 млрд дин.).

Табела 3.3. Промена нивоа нето кредита					
(у милионима динара)	износ 30.09.2015.	Промена у односу на претходне периоде номинална		релативна	
		31.12.2014.	30.09.2014.	31.12.2014.	30.09.2014.
Сектор финансија и осигурања	9,928	-13,000	-13,181	-56.7%	-57.0%
Јавни сектор	34,754	-8,318	-2,499	-19.3%	-6.7%
Јавна предузећа	147,593	3,371	66,581	2.3%	82.2%
Становништво	615,586	20,070	35,646	3.4%	6.1%
Привредна друштва	699,273	-22,066	-50,704	-3.1%	-6.8%
Страна лица и стране банке	35,428	11,778	-244	49.8%	-0.7%
Остали сектори	91,345	-2,150	2,562	-2.3%	2.9%
Укупни кредити	1,633,907	-10,315	38,161	-0.6%	2.4%
Извор: Народна банка Србије					

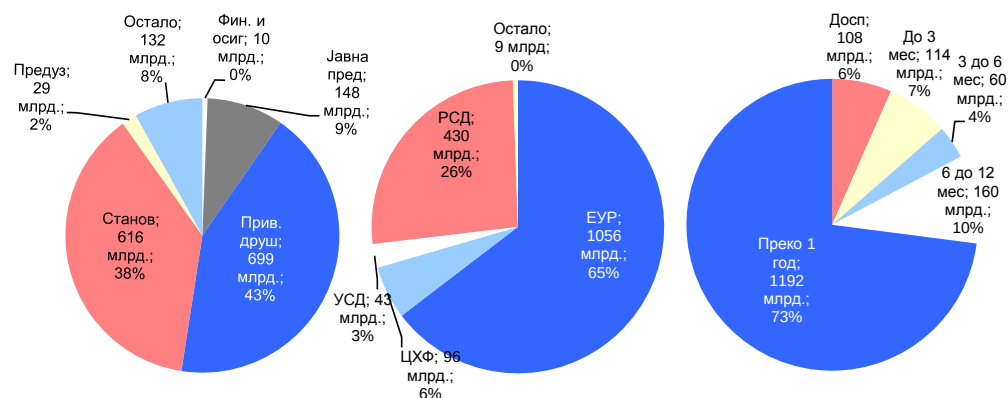
У кредитном портфолију банака доминирају девизни и девизно индексирани кредити чије је учешће у укупним нето кредитима 73,6%. У оквиру девизних и девизно индексираних кредита, најзаступљенији су евро кредити са 87,8% удела (64,6% укупних нето кредита), следе кредити у швајцарским францима и америчким доларима са уделима од 7,9% (5,8% укупних нето кредита) односно 3,5% (2,6% укупних нето кредита), респективно. На динарски портфолио се на крају септембра 2015. године односило 26,4% укупних нето кредита.

Посматрано по преосталој рочности, удео дугорочних кредита је благо повећан у односу на крај претходног тромесечја. Дугорочни кредити (од којих су 43,2% кредити преко 5 година) чине 73,0% укупних нето кредита.

⁷ Укључују следеће врсте кредита, у складу са Одлуком о Контном оквиру и садржини рачуна у Контом оквиру за банке: опозиве, по трансакционим рачунима, overnight, потрошачке, кредите за ликвидност и обртна средства, извозне, инвестиционе, стамбене, готовинске, кредите за плаћање увоза робе и услуга, кредите за куповину непокретности у земљи и остале кредите.

Графикон 3.3. Структура кредита банкарског сектора
(у млрд РСД)

30. септембра 2015.

Извор: Народна банка Србије

3.3.1. Проблематични кредити

Праћење нивоа и тренда проблематичних кредита (NPL) од велике је важности за идентификовање могућих проблема у наплати потраживања и праћење кредитног ризика, будући да ови кредити и са њима повезани индикатори представљају показатеље погоршања квалитета кредитног портфолија банкарског сектора. Такође, додатна анализа NPL у односу на извршене исправке њихове вредности, регулаторна резервисања и капитал даје увид у могућности банкарског сектора да апсорбује губитке који настају као последица NPL.

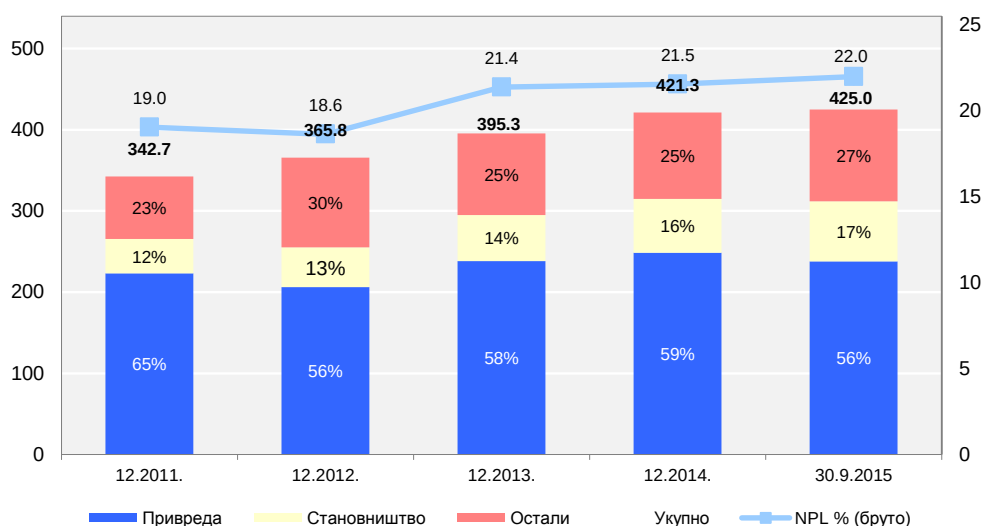
У складу с методологијом коју примењује Народна банка Србије, под NPL се подразумева стање укупног преосталог дуга сваког појединачног кредита (укључујући и износ доцње):

- по основу кога дужник касни са отплатом главнице или камате 90 и више дана од иницијалног рока доспећа;
- по коме је камата у висини тромесечног износа (и виша) приписана дугу, капитализована, рефинансирана или је одложено њено плаћање;
- по основу ког дужник касни мање од 90 дана али је банка проценила да је способност дужника да отплати дуг погоршана и да је отплата дуга у пуном износу доведена у питање.

Бруто проблематични кредити (NPL)

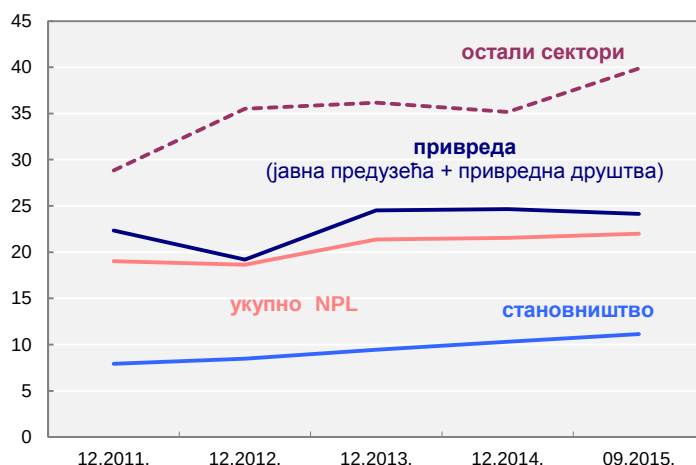
Укупни бруто NPL банкарског сектора су током трећег тромесечја 2015. године смањени за 13,4 млрд дин. и на крају септембра износе 425,0 млрд дин. Учешће NPL у укупним бруто кредитима (показатељ бруто NPL) на крају септембра износи 22,0% што је за 0,8 п.п. мање у односу на крај претходног тромесечја. Посматрано по секторима, и даље се највећи део бруто NPL односи на привредна друштва (210,1 млрд. дин. на крају септембра 2015. године), мада је њихово учешће смањено са 51,0% на крају јуна на 49,4% на крају септембра 2015. године. Следе нефинансијска правна лица у стечају (чији су NPL достигли 90,2 млрд дин. на крају септембра 2015. године, уз раст учешћа са 19,8% на 21,2%) и сектор становништва (са 74,1 млрд дин. уз раст учешћа са 17,1% на 17,4%).

Графикон 3.3.1.1. **Бруто проблематични кредити (NPL)**
(у млрд РСД)

Извор: Народна банка Србије.

Графикон 3.3.1.2. Показатељ бруто NPL кључних сектора
(у %)

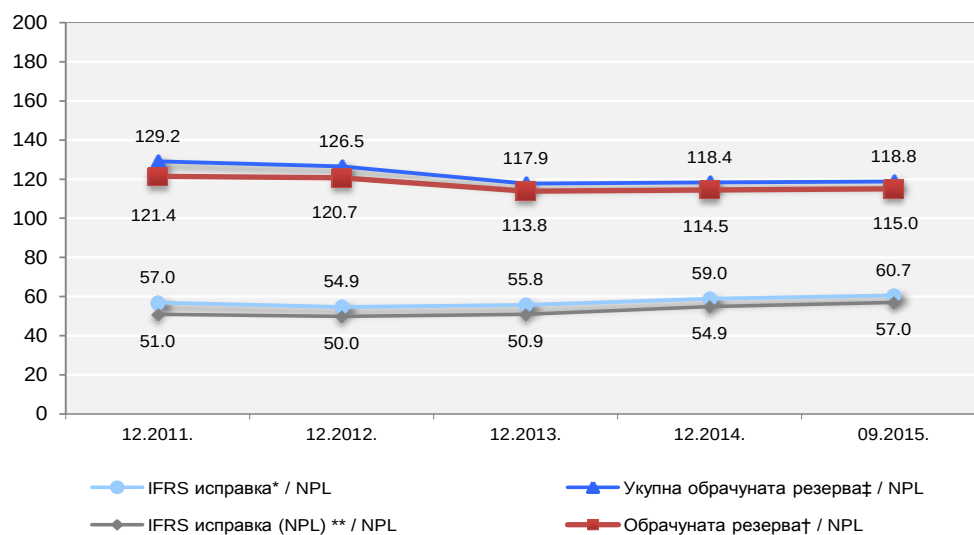

Извор: Народна банка Србије.

Покриће проблематичних кредита

На крају трећег тромесечја 2015. године 115,0% укупних бруто проблематичних кредита је било покривено обрачунавом резервом за процењене губитке по билансним ставкама у складу са регулативом, а 60,8% исправкама вредности кредита извршеним у складу са међународним рачуноводственим стандардима.

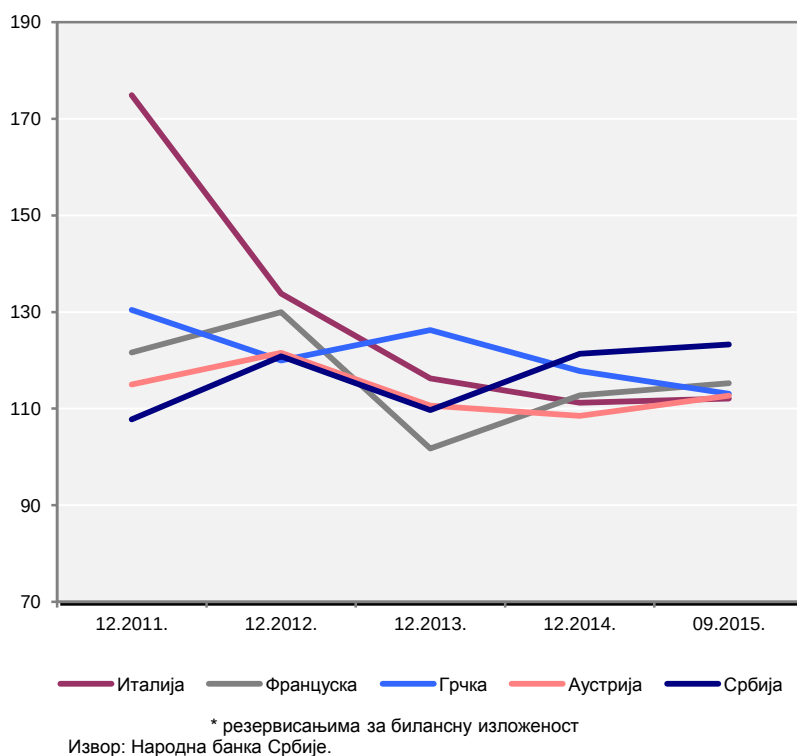
Графикон 3.3.1.3. Покриће проблематичних кредита
(у %)

† Обрачуната резерва за процењене губитке по билансним потраживањима (тзв. *Loan loss reserve*);
* Исправка вредности укупних кредита;
** Исправка вредности проблематичних кредита;
‡ Укупна обрачуната резерва за процењене губитке (биланс и ванбиланс).

Извор: Народна банка Србије.

Графикон 3.3.1.4. Покриће* проблематичних кредита по земљама порекла власништва банака у Србији
(у %)

Проблематични кредити привредним друштвима

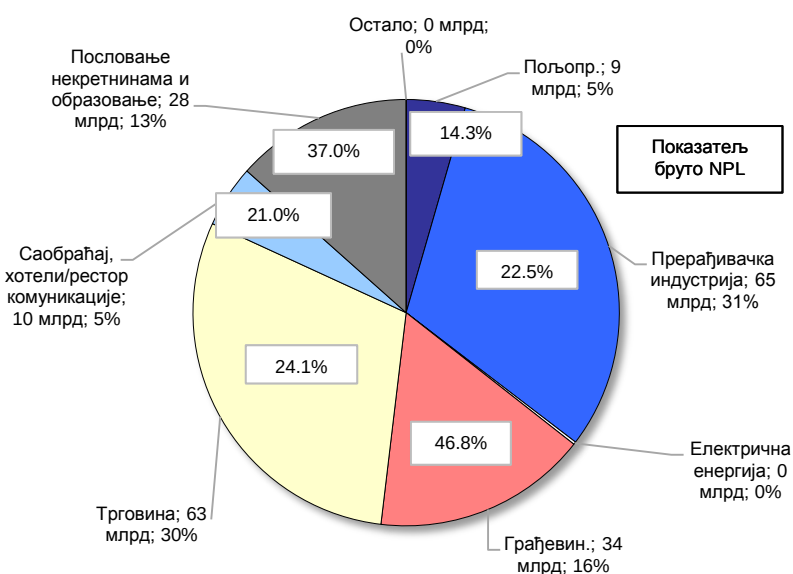
Бруто проблематични кредити привредним друштвима на крају трећег тромесечја 2015. године износе 210,1 млрд дин. и мањи су за 13,5 млрд дин. (за 6%) у односу на крај претходног тромесечја. Основни разлог смањења номиналног износа NPL су отплате услед којих је део ових кредита престао да испуњава критеријуме да би био сматран проблематичним, као и ефекат ап्रेसијације динара у односу на евро и швајцарски франак у поређењу са крајем јуна.

Посматрано по привредним гранама, у укупним NPL привредних друштава и даље највећи удео имају прерађивачка индустрија (удео од 30,9% уз бруто NPL показатељ од 22,5%), трговина (удео од 30,0% уз бруто NPL показатељ од 24,1%) и грађевинарство (удео од 16,3% уз бруто NPL показатељ од 46,8%).

Табела 3.3.1.1. Промене нивоа бруто проблематичних кредита привредних друштава по кључним привредним гранама

(у милионима динара)	износ 30.09.2015.	Промена у односу на претходне периоде			
		31.12.2014	номинална 30.09.2014.	релативна 31.12.2014	30.09.2014.
Прерађивачка индустрија	64,946	-14,946	-32,486	-18.7%	-33.3%
Трговина	62,952	940	-10,633	1.5%	-14.5%
Грађевинарство	34,249	-1,903	-9,832	-5.3%	-22.3%
Образовање и пословање некретнинама	28,208	-822	1,610	-2.8%	6.1%
Пољопривреда	9,394	-458	-268	-4.6%	-2.8%
Саобраћај, хотели/ресторани, комуник.	9,913	-814	-2,246	-7.6%	-18.5%

Извор: Народна банка Србије

Графикон 3.3.1.5. Структура проблематичних кредита привредних друштава
(30. септембар 2015.)

Извор: Народна банка Србије.

Табела 3.3.1.2. Показатељ бруто NPL-а за привредна друштва по гранама

(у %)	Промена у односу на претходне периоде (п.п.)		
	30.09.2015.	31.12.2014	30.09.2014.
Грађевинарство	46.8%	-1.5	-6.6
Пословање некретнинама и образовање	37.0%	-1.6	-1.0
Прерађивачка индустрија	22.5%	-3.1	-7.1
Трговина	24.1%	0.9	-4.4
Пољопривреда	14.3%	-1.4	-2.2
Саобраћај	21.0%	1.8	5.5

Извор: Народна банка Србије

Проблематични кредити физичким лицима

Проблематични кредити физичким лицима су на крају трећег тромесечја 2015. године износили 89,2 млрд дин. и мањи су за 1,8 млрд дин. у односу на крај претходног тромесечја, чему је највише допринело смањење у категорији кредита за стамбену изградњу у износу од 1,3 млрд дин., превасходно по основу отплата услед којих је део ових кредита престао да испуњава критеријуме да би био сматран проблематичним, као и по основу курсних разлика (с обзиром да је 99% тих кредита исказано или индексирано у еврима и швајцарским францима, а да је динар на крају септембра, у поређењу са крајем јуна, апресирао у односу на поменуће валуте).

Табела 3.3.1.3. Промене нивоа бруто проблематичних кредита физичким лицима по наменама					
(у милионима динара)	износ 30.09.2015.	Промена у односу на претходне периоде			
		номинална 31.12.2014.	номинална 30.09.2014.	релативна 31.12.2014.	релативна 30.09.2014.
Стамбени кредити	32,899	5,269	6,314	19.1%	23.7%
Готовински кредити	22,450	1,835	1,934	8.9%	9.4%
Кредитне картице	5,390	-38	-117	-0.7%	-2.1%
Минусни салдо по тек. рачунима	4,356	344	158	8.6%	3.8%
Потрошачки кредити	3,787	73	180	2.0%	5.0%

Извор: Народна банка Србије

Категорија кредита за стамбену изградњу има доминантан удео, како у кредитној активности према физичким лицима у којој учествују са 45,7%, тако и у износу бруто NPL који се односе на ова лица (36,9%). Следећи по значају су готовински кредити, са учешћем од 28,9% у укупним кредитима физичким лицима и 25,2% у укупним NPL ових лица.

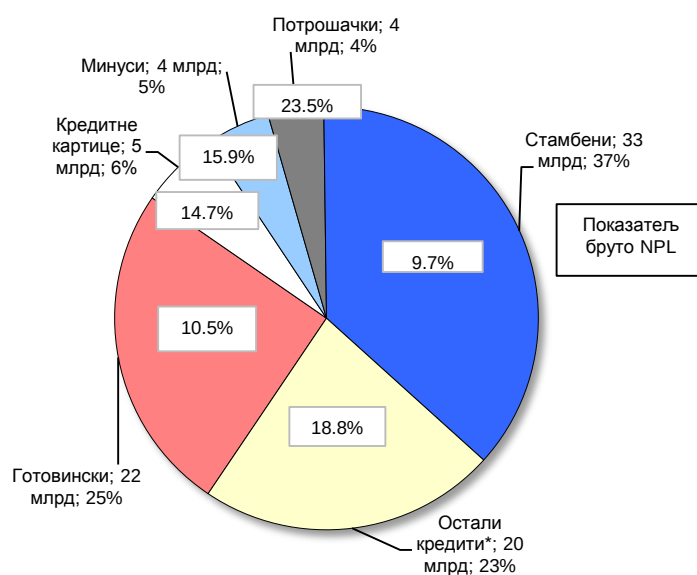
Табела 3.3.1.4. Показатељ NPL-а за физичка лица по намени			
(у %)	Промена у односу на претходне периоде (п.п.)		
	30.09.2015.	31.12.2014.	30.09.2014.
Стамбена изградња	9.7%	1.5	1.7
Готовински кредити	10.5%	0.0	-0.4
Кредитне картице	14.7%	0.4	0.4
Минусни салдо по текућим рачунима	15.9%	0.1	0.7
Потрошачки кредити	23.5%	-5.0	-3.2

Извор: Народна банка Србије.

Највиши бруто NPL показатељ у сектору становништва на крају септембра 2015. године (23,5%) забележен је у категорији потрошачких кредита (чије је учешће у укупним кредитима физичким лицима 2,2% а у укупним NPL тим лицима 4,2%). Следе минуси по текућим рачунима са 15,9% (3,7% кредита, 4,9%

NPL), кредитне картице са 14,7% (4,9% кредита, 6,0% NPL), готовински са 10,5%, док је код стамбених кредита овај показатељ најнижи и износи 9,7%.

Графикон 3.3.1.6. Структура проблематичних кредита физичким лицима
(30. септембар 2015.)

*Остали кредити = пољопривредна делатност, обављање других делатности, кредити за куповину аутомобила и остали кредити физичким лицима

Извор: Народна банка Србије.

4. ПАСИВА БАНКАРСКОГ СЕКТОРА

4.1. Структура извора средстава

Примарни извор финансирања банака у Србији и даље чине примљени депозити⁸, са учешћем у укупној пасиви од 63,9%. Сопствени извори финансирања на крају трећег тромесечја 2015. године учествују у пасиви са 21,4%, док примљени кредити чине 10,4% пасиве.

Табела 4.1. Промена кључних позиција пасиве банкарског сектора			
(у милионима динара)	износ 30.09.2015.	Промена у односу на 31.12.2014.	
		номинална	релативна
Депозити и остале обавезе	2,248,063	23,126	1.0%
<i>према банкама, ДФО и централној банци</i>	335,297	-17,943	-5.1%
<i>према другим комитентима</i>	1,912,766	41,069	2.2%
Издате сопствене ХоВ и друга позајмљена средства	124	-1,745	-93.4%
Субординиране обавезе	66,947	-5,492	-7.6%
Резервисања	11,363	-961	-7.8%
Акцијски и остали капитал	402,428	-22,383	-5.3%
Добитак	68,779	14,000	25.6%
Губитак	32,107	-21,640	-40.3%
Резерве и нереализовани губици	204,164	16,208	8.6%
Остало	37,806	-5,727	-13.2%
Укупна пасива банкарског сектора	3,007,566	38,665	1.3%
Извор: Народна банка Србије			

Укупан капитал банкарског сектора је у току трећег тромесечја 2015. године повећан за 9,9 млрд дин. (за 1,6%), највише захваљујући расту добитка за 11,6 млрд дин.

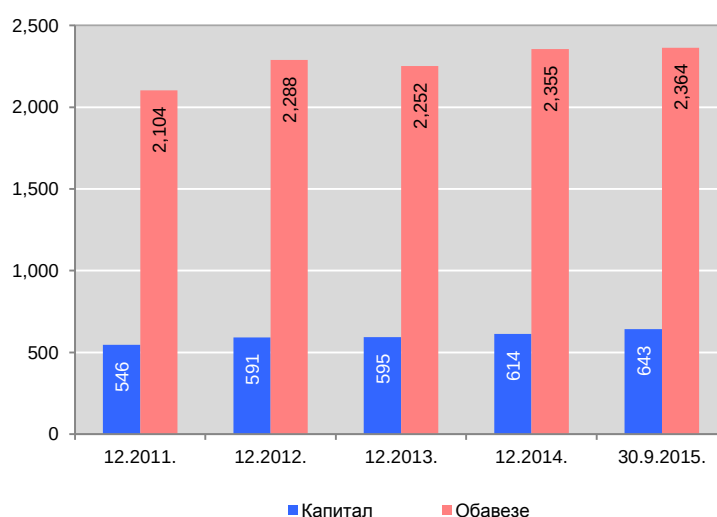
Укупне обавезе банкарског сектора веће су за 13 млрд дин. (за 0,6%) у односу на крај другог тромесечја 2015. године. Повећање нивоа обавеза превасходно је резултат пораста ставке Депозити и остале обавезе за 18,9 млрд дин. (за 0,8%), у оквиру које су највише повећани трансакциони депозити јавних предузећа у динарима и девизни депозити по виђењу становништва.

Рочна структура извора средстава банкарског сектора Србије није битније промењена, те и на крају трећег тромесечја 2015. године дугорочни извори (обавезе са преосталим роком доспећа преко годину дана и капитал банака) чине 34,7% пасиве (на крају претходног тромесечја: 34,9%).

⁸ Укључују трансакционе и остале депозите, као део ставки: Депозити и остале обавезе према банкама, другим финансијским организацијама и централној банци и Депозити према другим комитентима.

У погледу валутне структуре, током трећег тромесечја 2015. године није било битнијих промена. На крају посматраног периода удео динарских обавеза (укључујући капитал) је 42,7% (на крају претходног тромесечја: 41,2%). Код девизног дела пасиве доминантна валута је евро, који чини 89,9% укупних девизних обавеза, док остатак већином чине обавезе у америчком долару (5,3%) и швајцарским францима (4,1%).

Графикон 4.1. Капитал и обавезе банкарског сектора
(у млрд РСД)

Извор: Народна банка Србије.

4.2. Депозити

Укупни депозити код банака на крају трећег тромесечја 2015. године износе 1.921,5 млрд дин., што представља пораст за 29,0 млрд дин. (1,5%) у односу на крај другог тромесечја 2015. године. На наведено повећање у највећој мери је утицао пораст трансакционих депозита, и то девизних депозита становништва и динарских депозита јавних предузећа.

На крају трећег тромесечја 2015. године удео девизних и девизно индексираних депозита је 71,8%, при чему је доминантна валута евро са уделом у укупним девизним и девизно индексираним депозитима од 89,9%. Остатак девизног портфолија већином се односи на депозите у америчком долару (6,4%) и швајцарским францима (2,9%).

Краткорочно депонована средства чине већински део портфолија депозита код банака у Србији. Депозити по виђењу чине 49,0% укупних депозита, следе депозити са преосталом рочношћу до једне године са учешћем од 43,2% (од

којих су преко 38% депозити са преосталом рочношћу од 1 до 3 месеци), док депозити са преосталом рочношћу преко годину дана учествују са свега 7,8% у укупним депозитима.

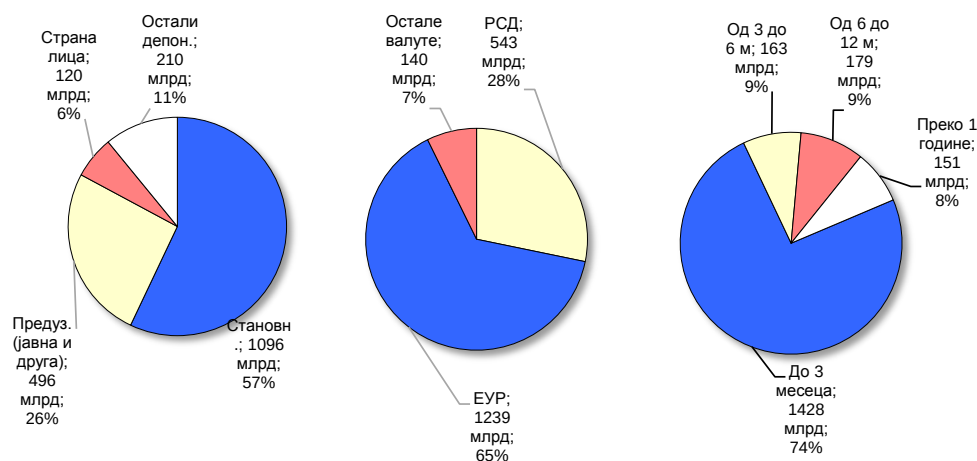
Укупна штедња становништва⁹ је, у поређењу са стањем на крају претходног тромесечја, смањена за 24,2 млрд дин. (2,9%) и на крају трећег тромесечја 2015. године износи 819,4 млрд дин. Девизна штедња (од које је 93,3% у еврима) која чини 95,4% укупних штедних депозита становништва, смањена је за 25,8 млрд дин. (за 3,2%) у односу на крају претходног тромесечја. Иако је њен удео у укупној штедњи становништва и даље релативно низак (4,6% на крају септембра 2015. године), динарска штедња од марта 2015. године бележи раст (на крају септембра 2015. године повећана за 1,7 млрд дин. односно за 4,7% у односу на крај претходног тромесечја).

Табела 4.2. Промене нивоа депозита

(у милионима динара)	износ 30.09.2015.	Промена у односу на претходне периоде			
		номинална		релативна	
		31.12.2014.	30.09.2014.	31.12.2014.	30.09.2014.
Сектор финансија и осигурања	55,588	-3,306	-2,770	-5.6%	-4.7%
Јавни сектор	36,159	-4,109	15,597	-10.2%	75.9%
Јавна предузећа	112,645	19,308	55,984	20.7%	98.8%
Становништво	1,096,137	685	26,860	0.1%	2.5%
Привредна друштва	382,950	-1,700	-22,940	-0.4%	-5.7%
Страна лица и стране банке	119,900	10,249	30,026	9.3%	33.4%
Остали сектори	118,150	8,934	11,373	8.2%	10.7%
Укупни депозити	1,921,530	30,061	114,130	1.6%	6.3%

Извор: Народна банка Србије.

Графикон 4.2. Структура депозита банкарског сектора Србије (30. септембар 2015.)

Извор: Народна банка Србије.

⁹ Рачуни 402 и 502 из Контног оквира, Сектор 6 (домаћа физичка лица и страна физичка лица – резиденти)

4.3. Укупно кредитно задужење банака

Стање укупног кредитног задужења банкарског сектора је на крају трећег тромесечја 2015. године износило 311,6 млрд дин., што представља пад у односу на претходно тромесечје за 11,5 млрд дин. (3,6%). Смањење је забележено у свим категоријама примљених кредита – стање „overnight” депозита и кредита је смањено за 3,0 млрд дин., примљених кредита за 4,2 млрд дин. а осталих финансијских обавеза за 4,3 млрд дин.

Табела 4.3. Промена нивоа кредитног задужења банака					
(у милионима динара)	износ	Промена у односу на претходне периоде			
		номинална		релативна	
	30.09.2015.	31.12.2014.	30.09.2014.	31.12.2014.	30.09.2014.
„overnight“	46,214	5,510	1,113	13.5%	2.5%
примљени кредити	258,553	-14,752	-56,704	-5.4%	-18.0%
остале финансијске обавезе	6,817	-972	808	-12.5%	13.5%
Укупни узети кредити	311,584	-10,213	-54,782	-3.2%	-15.0%

Извор: Народна банка Србије.

Највећу појединачну ставку у укупним кредитним задужењима представљају примљени кредити, са уделом од 83% (на крају претходног тромесечја: 81,3%), затим обавезе по „overnight“ депозитима и кредитима са 14,8% (на крају претходног тромесечја: 15,2%) и остале финансијске обавезе са 2,2% (на крају претходног тромесечја: 3,5%).

Посматрано по преосталој рочности, повећано је учешће дугорочних обавеза (преостале рочности преко једне године), које је на крају септембра 2015. године износило 65,6% (крај претходног тромесечја: 61,1%). У оквиру дугорочних обавеза најзаступљеније су обавезе са роком од 2 до 5 година (50,6% дугорочних кредитних задужења). Учешће доспелих обавеза, обавеза без уговореног рока доспећа и обавеза са преосталим роком доспећа до 30 дана је смањено на 17,5% (крај претходног тромесечја: 19,5%), док је учешће обавеза са рочношћу преко 30 дана до једне године смањено на 16,9% (крај претходног тромесечја: 19,4%).

Преовлађујућа валута задужења је евро, који са 249,3 млрд дин. (крај претходног тромесечја: 255,0 млрд дин.) чини 80% укупних кредитних задужења. Обавезе у динарима које износе 34,4 млрд дин. (крај претходног тромесечја: 37,4 млрд дин.) чине 11% укупних кредитних задужења, док банке у швајцарским францима дугују 26,0 млрд дин. (крај претходног тромесечја: 27,8 млрд дин.), што је 8,4% укупних кредитних задужења.

4.4. Обавезе према иностранству

Тенденција смањења укупног кредитног задужења банкарског сектора у иностранству присутна од трећег тромесечја 2013. године настављена је и у текућем тромесечју. На крају трећег тромесечја 2015. године укупан дуг банака према иностранству по кредитним пословима био је на нивоу од 210 млрд дин. и смањен је за 4,6 млрд дин. (2,1%) у односу на претходно тромесечје, пре свега услед смањења обавеза по примљеним кредитима. Задржан је висок степен концентрације у овом сегменту, јер се на првих пет банака по износу кредитног задужења према иностранству односи 72,3% целокупног износа тог задужења.

Табела 4.4. Промена нивоа кредитног задужења банака у иностранству

	износ (у милионима динара)	Промена у односу на претходне периоде			
		номинална		релативна	
	30.09.2015.	31.12.2014.	30.09.2014.	31.12.2014.	30.09.2014.
„overnight“	3,234	3,234	2,988	0.0%	1215.1%
примљени кредити	205,613	-19,499	-68,238	-8.7%	-24.9%
остале финансијске обавезе	1,125	-256	-166	-18.6%	-12.8%
Укупни узети кредити	209,972	-16,522	-65,416	-7.3%	-23.8%

Извор: Народна банка Србије.

Кредити са преосталом рочношћу преко једне године доминирају у рочној структури задужења у иностранству са учешћем од 73,1% (на крају претходног тромесечја: 67,9%), док је учешће обавеза са рочношћу преко 30 дана до једне године смањено на 24,7% (на крају претходног тромесечја: 28,9%)

Валутна структура кредитног задужења у иностранству је готово непромењена у односу на претходно тромесечје имајући у виду да је 87,6% кредитног задужења у иностранству у еврима, а 12,1% у швајцарским францима (на крају претходног тромесечја: 86,6%, односно 12,6%, респективно).

4.5. Субординиране обавезе

Укупне субординиране обавезе банака у Србији су на крају трећег тромесечја 2015. године износиле 67,0 млрд дин., што је за 1,8 млрд дин. (2,6%) мање у односу на крај претходног тромесечја. Рочна структура субординираних обавеза је неповољнија у односу на крај претходног тромесечја – наиме, смањен је удео обавеза са преосталом рочношћу преко једне године и на крају септембра 2015. године оне чине 67,7% (крај претходног тромесечја: 92,4%). Обавезе уговорене у еврима су чиниле 91,5% задужења, обавезе у швајцарским францима 7,7%, док је преосталих 0,8% било у динарима. И овог тромесечја је била присутна висока концентрација јер се на прве две банке по висини субординираних обавеза

односило 41,4% свих субординираних обавеза банкарског сектора, а на првих пет банака чак 68,4%.

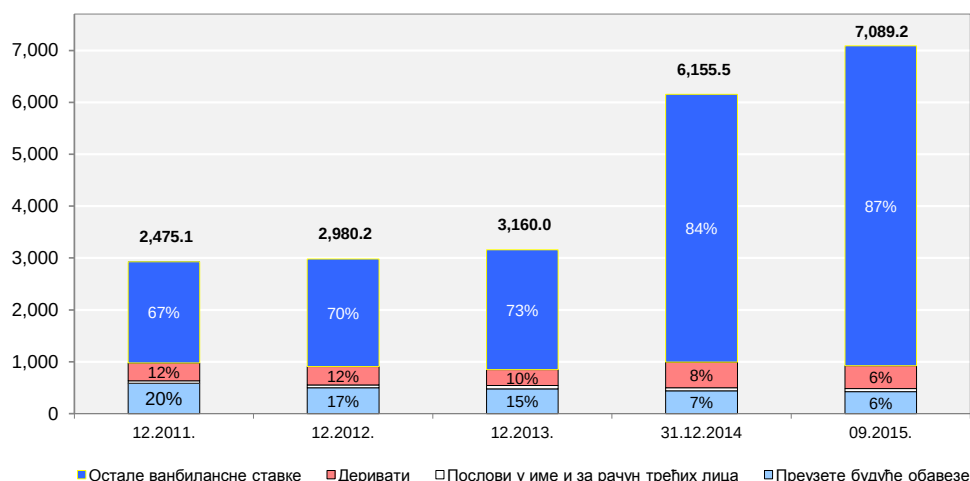
Имајући у виду да су банке дужне да се придржавају прописаних ограничења у погледу структуре регулаторног капитала (између осталог, допунски капитал не може бити већи од основног, а субординиране обавезе укључене у допунски капитал не могу бити веће од 50% основног капитала), од укупних субординираних обавеза које су задовољавале прописане услове за укључивање у допунски капитал банака, банке су у допунски капитал због наведених ограничења могле да укључе свега 43,6%.

5. ВАНБИЛАНСНЕ СТАВКЕ

На крају трећег тромесечја 2015. године укупне ванбилансне ставке на нивоу банкарског сектора износе 7.089,2 млрд дин. и њихов ниво је незнатно смањен у односу на крај претходног тромесечја (за 0,7%), и то првенствено по основу смањења неризичних ванбилансних ставки. Наиме, највећи део ванбилансних ставки (91,4%) односи се на неризичне позиције (примљена материјална средства обезбеђења, примљене гаранције и друга јемства за измирење обавеза дужника банке, кастоди послове и осталу ванбилансну активу).

Ванбилансне позиције и даље остају највише концентрисан сегмент пословања банака у Србији, с обзиром да је на крају посматраног периода банка са највећим износом ванбилансних ставки учествовала са 22,2% у укупним ванбилансним ставкама банкарског сектора, првих пет банака по овом критеријуму чиниле су 59,4%, а првих десет банака 84,4% укупних ванбилансних ставки банкарског сектора Србије.

Графикон 5.1. **Ванбилансне ставке**
(у млрд РСД)

Извор: Народна банка Србије.

Део ванбилансних ставки који се класификује (односно који се сматра ризичним) на крају трећег тромесечја 2015. године је износио 609,7 млрд дин. (повећање за 19,4 млрд дин. односно 3,3%).

На крају трећег тромесечја 2015. године преузете будуће обавезе¹⁰ износили су 423,5 млрд дин. (повећање за 5,9 млрд дин. односно 1,4% у односу на крај

¹⁰ Дате гаранције и друга јемства, преузете неопозиве обавезе за неповучене кредите и пласмане и остале преузете неопозиве обавезе.

претходног тромесечја) и чиниле су 6,0% укупних ванбилансних ставки (крај претходног тромесечја: 5,8%).

Табела 5.1. Промене нивоа ванбилансних позиција банкарског сектора Србије

(у милионима динара)	износ 30.09.2015.	Промена у односу на претходне периоде			
		номинална		релативна	
		31.12.2014.	30.09.2014.	31.12.2014.	30.09.2014.
Дате гаранције и друга јемства	263,234	-4,484	3,267	-1.7%	1.3%
Потраживања по дериватима	439,890	-53,139	69,104	-10.8%	18.6%
Преузете и остале неопозиве обавезе	160,290	-14,444	-24,679	-8.3%	-13.3%
Хартије од вредности примљене у залог	149,841	-65,478	116,172	-30.4%	345.0%
Јемства за обавезе	81,400	-2,485	-148,727	-3.0%	-64.6%
Друга ванбилансна актива	5,994,501	1,073,637	3,743,820	21.8%	166.3%

Извор: Народна банка Србије.

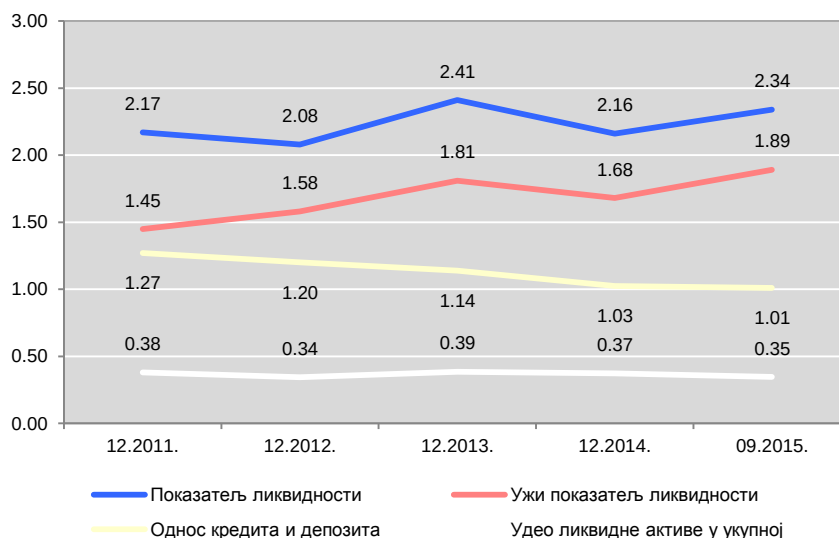
6. ЛИКВИДНОСТ БАНАКА

Банкарски сектор Србије карактеришу изузетно високи нивои ликвидности према свим референтним критеријумима. На крају трећег тромесечја 2015. године просечан месечни показатељ ликвидности банака је непромењен у односу на претходно тромесечје и износи 2,34 (прописани минимум је 1,0) док је ужи показатељ ликвидности у односу на претходно тромесечје незнатно смањен са 1,91 на 1,89 (прописани минимум је 0,7). У структури просечних ликвидних потраживања преовлађују депозити код Народне банке Србије чији је просечни удео већи него у протеклом тромесечју, следе готовина и средства на жиро-рачуну који су на приближно истом нивоу као и током претходног тромесечја, док је удео средстава на рачунима код првокласних банака смањен у односу на претходно тромесечје.

Удео ликвидне aktive у укупној билансној активи банкарског сектора је последњих пет година стабилан и креће се у распону између 30% и 40% (на крају трећег тромесечја 2015. године износио 34,5%).

На крају трећег тромесечја 2015. године стање пласмана банака Народној банци Србије по репо трансакцијама износило је 59,0 млрд дин. Истовремено је увећан портфолио државних хартија од вредности за 26,2 млрд дин., па крајем трећег тромесечја 2015. године износи 486,0 млрд дин. Удео динарских хартија од вредности је повећан и на крају трећег тромесечја износи 59,2% (на крају другог тромесечја 2015. године је износио 58,7%).

Графикон 6.1. Показатељи ликвидности банкарског сектора

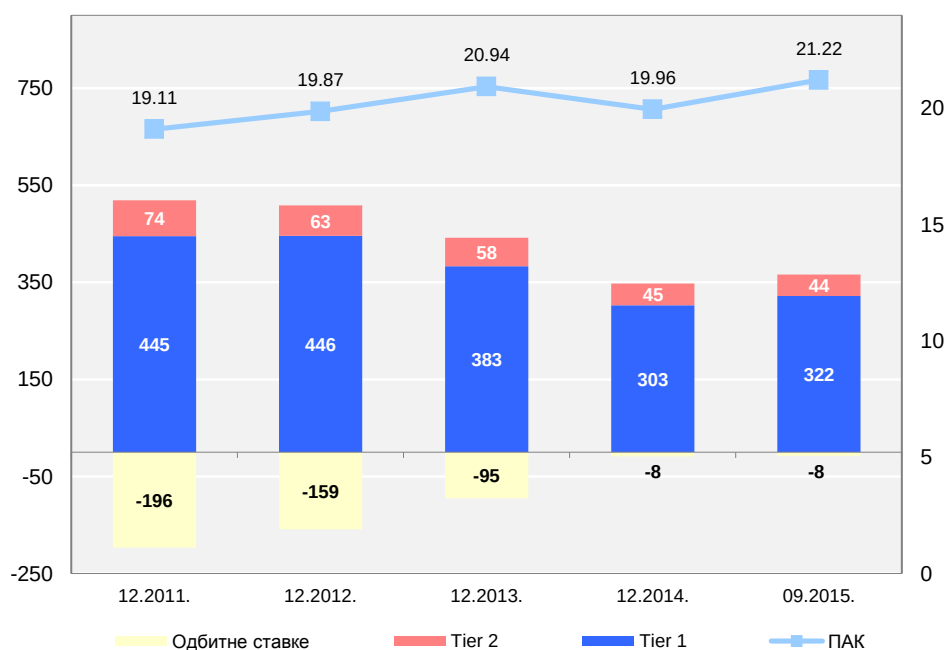

Извор: Народна банка Србије.

7. АДЕКВАТНОСТ КАПИТАЛА

Банкарски сектор у Србији је адекватно капитализован, како са становишта оствареног нивоа показатеља адекватности капитала, тако и са становништва структуре регулаторног капитала. На крају трећег тромесечја 2015. године показатељ адекватности капитала за банкарски сектор Србије је 21,22%, што је далеко изнад регулаторног минимума (12%), као и минимума по Базелским стандардима (8%).

Графикон 7.1. **Регулаторни капитал и ПАК***
(у млрд РСД, ПАК у %)

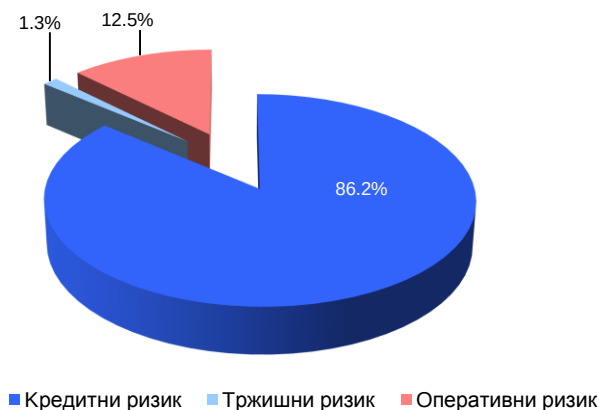

* ПАК = Регулаторни показатељ адекватности капитала

Извор: Народна банка Србије.

Показатељ адекватности капитала на крају трећег тромесечја је незнатно (за 0,19 п.п.) мањи у односу на крај претходног тромесечја. Укупни капитални захтеви су благо повећани (за 1,9%) у односу на крај претходног тромесечја, док је ниво капитала расположив за покриће капиталних захтева повећан за 1%.

Графикон 7.2. Капитални захтеви
(у %)

Извор: Народна банка Србије.

У структури капиталних захтева доминира капитални захтев за кредитни ризик чије учешће је већ годинама стабилно и креће се на нивоу од око 86%, следи оперативни ризик са око 13%, док је учешће тржишних ризика занемарљиво.

Регулаторни капитал се највећим делом (89%) састоји од најквалитетнијег, тзв. основног капитала, док је удео допунског капитала 11%.

Основни капитал банкарског сектора (пре умањења за припадајући део одбитних ставки од регулаторног капитала) је на крају трећег тромесечја 2015. године износио 321,6 млрд дин. и већи је за 5,6 млрд дин. (1,8%) у односу на крај претходног тромесечја.

Највећи позитиван утицај на повећање основног капитала у трећем тромесечју је имало ослобађање 6,7 млрд дин. по основу смањења потребне резерве за процењене губитке по основу кредитног ризика.

Докапитализације спроведене у трећем тромесечју су утицале на повећање основног капитала банкарског сектора за 842,1 милиона дин. На раст основног капитала утицало је и повећање резерви које банке формирају из добити за 405,9 милиона дин. Након усвајања финансијских извештаја за 2014. годину, део нераспоређене добити из претходне године је испунио прописане услове за укључивање у основни капитал што је утицало на повећање основног капитала за додатних 233,7 милиона дин.

Покриће губитака из ранијих периода код одређеног броја банака у укупном износу од 3,5 млрд дин. није утицало на висину основног капитала, али је утицало на измену његове структуре с обзиром да су губици смањени на терет акционарског капитала.

Након умањења за преостале прописане одбитне ставке од основног капитала, преостали основни капитал износи 317,2 млрд дин. и већи је за 5,5 млрд дин. (1,8%) у односу на крај претходног тромесечја.

Допунски капитал банкарског сектора (пре умањења за припадајући део одбитних ставки од регулаторног капитала), који се претежно састоји из субординираних обавеза (66%) и ревалоризационих резерви (29%), смањен је у односу на крај претходног тромесечја за 2,2 млрд дин. (4,7%) и износи 44,0 млрд дин. Највише је смањен (за 2,6 млрд дин.) износ субординираних обавеза које задовољавају услове за укључивање у допунски капитал. Ревалоризационе резерве су повећане за 47,3 милиона дин. Након умањења за преостале прописане одбитне ставке од основног капитала, преостали допунски капитал износи 40,1 млрд дин. и мањи је за 2,1 млрд дин. (4,9%) у односу на крај претходног тромесечја.

*Leverage*¹¹ рацио банака је и даље на веома повољном нивоу, чак је повећан за 0,17 п.п. у односу на крај претходног тромесечја. На крају трећег тромесечја 2015. године рачуноводствени билансни капитал (од којег 62,8% представља најквалитетнији акцијски капитал) је износио 21,39% билансне суме банака.

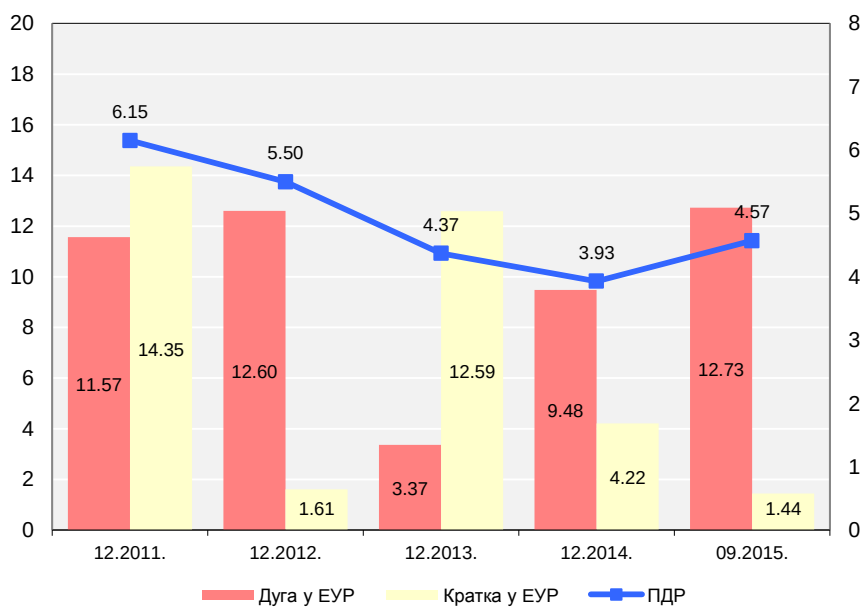
¹¹ Показатељ односа рачуноводственог (билансног) капитала и билансне активе банака

8. ДЕВИЗНИ РИЗИК

На крају трећег тромесечја 2015. године банкарски сектор Србије је исказао дугу отворену девизну позицију у укупном износу од 16,2 млрд дин., при чему је показатељ девизног ризика на нивоу од 4,57%.

Банке у Србији послују са нето дугим позицијама у еврима (12,73 млрд дин. на крају септембра 2015.) и америчким доларима (2,61 млрд дин.), док у швајцарским францима (1,07 млрд дин.) имају нето кратку позицију.

Графикон 8.1. Квартални преглед дуге и кратке девизне позиције за ЕУР и показатељ девизног ризика
(у млрд РСД)

Извор: Народна банка Србије.

9. РЕГУЛАТОРНЕ АКТИВНОСТИ НАРОДНЕ БАНКЕ СРБИЈЕ

У оквиру своје регулаторне надлежности у области контроле пословања банака, Народна банка Србије је током трећег тромесечја 2015. године донела следеће подзаконске акте:

– *Одлуку о допуни Одлуке о управљању ризицима банке („Службени гласник РС“, бр. 61/2015)*, која је усвојена 9. јула 2015. године и којом се допушта могућност банци да у случају хитности, када је уступање потраживања неопходно ради побољшања њеног финансијског положаја, од Народне банке Србије затражи одобрење да јој обавештење и документацију достави и у року краћем од 30 дана пре закључења уговора о уступању, али не касније од пет радних дана пре закључења уговора о уступању потраживања;

– *Одлуку о плановима опоравка банке и банкарске групе („Службени гласник РС“, бр. 71/2015)*, коју је 13. августа 2015. године усвојио Извршни одбор Народне банке Србије и која представља конкретизацију законских одредаба које се односе на планове опоравка банке односно банкарске групе. Овом одлуком се ближе прописују садржина плана опоравка банке, односно банкарске групе над којом Народна банка Србије врши контролу на консолидованој основи, начин и рокови достављања плана опоравка и ажурираног плана опоравка, као и израда и оцена плана опоравка банкарске групе;

– *Одлуку о спровођењу одредаба Закона о банкама које се односе на давање прелиминарног одобрења, дозволе за рад банке и појединих сагласности Народне банке Србије („Службени гласник РС“, бр. 82/2015)*, коју је у септембру 2015. године усвојио Извршни одбор Народне банке Србије и којом се прописују ближи услови и начин спровођења одредаба Закона о банкама на основу којих Народна банка Србије даје прелиминарно одобрење за оснивање банке и дозволу за рад банке, сагласност на акте оснивачке скупштине банке, претходну сагласност за стицање сопствених акција банке, сагласност на статут банке, односно на измене и допуне статута и оснивачког акта банке, претходну сагласност на именовање чланова управног и извршног одбора банке, претходну сагласност за стицање власништва у банци, дозволу за рад банке која се оснива спајањем банака и претходну сагласност на припајање банака, а утврђују се и критеријуми за дефинисање првокласне банке у поступку добровољног престанка рада банке. Овим прописом је унапређен регулаторни оквир за банке у делу који се односи на оснивање банке и давање појединих сагласности и одобрења Народне банке Србије и то у складу са потребама које су уочене применом важећег прописа, након сагледавања европских смерница и најбољих упоредних пракси.